DE PROCEDURE EGGERDING EN CO B.V. VOOR DE ONDERNEMINGSKAMER

door Drs. W. van Bruinessen

Om niet telkenmale in de loop van onderstaande uiteenzetting genoodzaakt te zijn om mededeling te doen omtrent de aard van het bedrijf in casu volgt eerst een opsomming van enkele relevante aspecten van deze B.V.:

- de bedrijvigheid is inslag, bewaring en uitslag van goederen, gelost uit zeeschepen;
- het bedrijf wordt uitgeoefend in een oud opslaggebouw, toebehorend aan een volle dochtervennootschap en in een eigen, nieuw opslaggebouw;
- dit duurzaam actief is gebouwd op erfpachtsgrond; de erfpachttermijn is 20 jaar, waarvan ten tijde van het proces nog 17 jaar resteerden.

Door deze specifieke elementen van de casus heeft het arrest een beperkte educatieve betekenis. Toch zijn er elementen welke de moeite van het signaleren ten behoeve van ondernemers en registeraccountants waard zijn.

1. Op grond van haar statuten is gesteld dat de S.O.B.I. als procesvertegenwoordiger voor een eisende partij kan optreden. Het houden van aandelen of het hebben van andere belangen is niet vereist.

2. Merkwaardig is in dit proces geweest dat aan de Rechtbank, *in een proces over een jaarrekening*, geen jaarrekening is voorgelegd. Er waren slechts geconsolideerde stukken. Het zou daarom voor de hand gelegen hebben dat de Rechtbank zich niet ontvankelijk zou hebben verklaard. Eisers hadden dan eerst in civiele procedure uitlevering van de vennootschappelijke jaarrekening moeten vragen. Wat hier ook van zij, het arrest is duidelijk: Er *moet* een vennootschappelijke jaarrekening zijn (ook al is de geconsolideerde jaarrekening als informatieinstrument voor belanghebbenden veel doelmatiger naar het oordeel van accountants). Zie overigens v. Aanhold-Graafstal, pag. 42.¹⁾

3. De tweede eis betreft de kwantitatieve segmentatie van het bedrijfsresultaat: opbrengsten en kosten gescheiden weergeven voor inslag, bewaring en uitslag. De Ondernemingskamer heeft deze eis terecht afgewezen, maar met een argumentatie *waarmede de praktijk van de verslaglegging in andere gevallen geen stap verder komt*.

Als de Ondernemingskamer in haar argumentatie gevolgd zou hebben par. 25 hoofdstuk IVb2 van de Beschouwingen, dan zou de motivering van haar afwijzend oordeel als volgt geluid hebben:

- a. in de interne informatie wordt het onderscheid in drie groepen opbrengsten en kosten niet gemaakt. (Ik kan mij tenminste niet voorstellen dat enig manager in deze bedrijfstak aan *die* detaillering van omzet- en kostengegevens behoefte heeft);
- b. er is verwantschap tussen inslag, bewaring en uitslag voor wat betreft productie, inkoop en verkoop;

¹⁾ M.A.B., februari 1978.

- c. de drie onderdelen zijn niet met een grote mate van zelfstandigheid georganiseerd (dit zou ook technisch niet kunnen);
- d. één deel van het drietal kan niet worden losgemaakt, zonder de continuïteit van de overige twee delen aan te tasten (Wel inslaan maar niet uitslaan!);
- e. er zijn voor elk van de drie onderdelen geen afzonderlijke C.B.S.-statistieken.

Het beroep had dan geweten dat op dit punt de Ondernemingskamer de Beschouwingen aanvaardt.

Nu is het beroep opgescheept met een argumentatie van de rechter over het niet segmenteren, welke luidt:

- a. de activiteiten zijn „onlosmakelijk” met elkaar verbonden (hetgeen bij alle productie, waarbij van gemeenschappelijke grondstofcapaciteit gebruik gemaakt wordt, het geval is);
 - b. er is geen relevant verschil in risico's of winstgevendheid (hetgeen letterlijk impliceert dat bij gelijk risico en winstgevendheid het bedrijfsresultaat *niet* behoeft te worden gesegmenteerd). In het overleg tussen de ondernemers en de accountant over de vraag: „al dan niet kwantitatief segmentering” zal men weinig aan deze twee argumenten hebben, noch pro, noch contra.
4. Het derde punt is schijnbaar puur boekhoudkundig. Het is volgens eisers niet duidelijk op welk ogenblik inkomsten als baten en kosten als lasten worden verantwoord. De Ondernemingskamer is van oordeel, *geheel terecht*, dat iemand (die zich de beginselen van het boekhouden heeft eigen gemaakt) uit de toelichting kan vaststellen dat Eggerding en Co kosten en opbrengsten „matcht” op het tijdstip van de prestatie. (Deze tussen haakjes geplaatste zin is van de schrijver van dit artikel.) Het deel van de Toelichting, hetwelk deze conclusie oplevert, is *minimaal*. De Toelichting omvat slechts getallen, waaruit men de causale binding van kosten en opbrengsten kan afleiden. Op dit punt is er generlei verbale toelichting. De Ondernemingskamer zegt: „Het zou te ver gaan voor een onderneming van de aard en de omvang als Eggerding te eisen dat zij deze grondslagen in haar jaarrekening *nog verder* zou moeten uiteenzetten en toelichten”.

En dan te weten dat het Tripartiete Overleg aan de C.A.J. van het N.I.v.R.A. gevraagd heeft een Beschouwing voor te bereiden omtrent de Toelichting en dat de C.A.J. in haar concept gesteld heeft dat er *altijd* moet zijn een algemene verbale uiteenzetting van de grondslagen waarnaar winst en vermogen bepaald worden. Men moet lezers van jaarrekeningen geen cijfermatige berekeningen laten maken, die dan als uitkomst opleveren dat deze of gene grondslag van bepaling van vermogen en winst is toegepast.

5. De vierde eis betreft de waardering van de bedrijfsgebouwen. Eisers willen de actuele waarde kennen en stellen dat bij Eggerding en Co, doordat op basis van de historische kostprijs wordt afgeschreven gedurende de periode van de erfpacht, de facto op liquidatiebasis gewaardeerd wordt.

De vennootschap beroept zich op de formele bepalingen van het erfpachtcontract (in 1992 moet de grond vrij opgeleverd worden). De Ondernemingskamer oordeelt de waardering van Eggerding een maatschappelijk aanvaardbare, omdat niet vaststaat dat hetzij het contract van erfpacht verlengd wordt, hetzij Eggerding schadeloos gesteld zal worden.

Het zou nodig of wenselijk kunnen zijn, zo zegt de Ondernemingskamer, om *naast* de gehanteerde waardering in de jaarrekening ook informatie te geven over

de actuele waarde van deze activa. De Ondernemingskamer merkt op dat deze actuele waarde volgens eisers „kennelijk” is een verkoopwaarde in ontruimde staat. Zij wijst daarom op verplaatsingskosten, belastingen, etc. welke in mindering op de geschatte verkoopwaarde moeten komen. Hier zitten Rechter en Beschouwingen overigens op één lijn: Bij „going concern wordt de actuele waarde *niet* door de verkoopwaarde bepaald” (par. 43 hoofdstuk Ib 4 van de Beschouwingen).

De Ondernemingskamer heeft er begrip voor dat twee factoren:

- het al dan niet verlengen van het erfpachtsrecht en
- de hoogte van de canon bij verlenging

het moeilijk maken om de actuele waarde *in dit geval* te bepalen. Daarom zou vermelding van de actuele waarde in het onderhavige geval het inzicht, hetwelk de jaarrekening behoort op te leveren, *niet* verbeteren.

Tot slot een volkomen persoonlijke conclusie van de schrijver: Uit dit laatste lees ik dat indien *in redelijkheid* de actuele waarde *wel* kan worden bepaald, deze naar het oordeel van de Ondernemingskamer in de jaarrekening dient te worden vermeld.